

תוכן עניינים

13	מבוא
15	מילון מונחים – פועל ותחביר
17	טבלת התנועות בעברית החדשה וסימני הניקוד

חלק א – פועל

21	טבלת הבניינים ומשמעותם
22	טבלות הנטייה של הפועל לפי בניינים בכל הגזרות
22	א. פיעל
23	ב. פועל
24	ג. התפעל
25	ד. הפעיל
26	ה. הופעל
27	ו. פִּעַל
28	ז. נפעל

א. גזרת השלמים

	פיעל – פועל
29	טבלות נטייה והסברים
34	תרגילים
34	פיעל
36	פיעל – פועל
	התפעל
43	טבלות נטייה והסברים
48	תרגילים
	הפעיל – הופעל
53	טבלות נטייה והסברים
58	תרגילים
58	הפעיל

61 הפעיל – הופעל	פָּעַל
65 טבלות נטייה והסברים	
72 תרגילים	נפעל
79 טבלות נטייה והסברים	
83 תרגילים	
	חזרה – כל הבניינים	
91 תרגילים	

ב. גזרת ל"א

98 טבלת נטייה והסברים
101 תרגילים

ג. גזרת ל"י

103 טבלות נטייה והסברים
110 תרגילים
110 פיעל
111 פועל
112 התפעל
113 הפעיל
115 הופעל
116 פעל
116 נפעל
118 פעל – פיעל
120 פעל – פיעל – התפעל
122 כל הבניינים

ד. גזרת ע"ו – ע"י

125 טבלות נטייה והסברים
130 תרגילים
130 פעל
131 הפעיל
132 הופעל
133 פיעל – התפעל
134 בניינים שונים

ה. גזרת פ"נ

135	טבלות נטייה והסברים
142	תרגילים
142	פָּעַל
144	פָּעַל – הפעיל – הופעל

ו. גזרת פ"י

146	טבלות נטייה והסברים
152	תרגילים
152	פָּעַל
152	הפעיל
153	הופעל
154	פעל – הפעיל
157	הפועל 'י-צ-ר' – פָּעַל ופיעל

ז. תרגילי חזרה – כל הגזרות

159	פ"י – פ"נ – ע"ו – הופעל
161	פ"י – פ"נ
162	גזרות שונות

ח. הפועל – אוצר מילים

165	פועלי אמירה
168	צירופי הפועל
168	לערוך
170	לקיים
171	להעניק
172	לְזַכּוֹת ב/ ל
174	להביע
175	להטיל (את)...על
176	לעורר
177	חזרה על צירופי הפועל

פתרונות לתרגילי הפועל

179	גזרת השלמים
193	גזרת ל"א
194	גזרת ל"י

201	גזרת ע"ו – ע"י
203	גזרת פ"נ
205	גזרת פ"י
208	חזרה על כל הגזרות
211	פועלי אמירה
212	צירופי פועל

חלק ב – תחביר

א. השם וצירופיו

217	I. המין הדקדוקי של השם – הסברים
218	תרגיל
219	II. ריבוי שם העצם – הסברים
220	III. ריבוי שם התואר – הסברים
221	תרגיל
222	IV. ריבוי צירופי שם העצם – הסברים
224	תרגיל
225	V. היידוע – הסברים
229	תרגיל – איך ומתי מיידעים?
230	תרגילים א – ג – ריבוי ויידוע של צירופי השם
233	VI. מילות שלילה – הסברים
234	תרגילים א – ה
238	VII. סמיכות כפולה – הסברים
239	תרגילים א – ג
241	תרגיל חזרה – צירופי שם שונים
242	VIII. שם המספר – טבלה והסברים
246	תרגיל
248	XI. הכינוי הרומז – הסברים
249	תרגיל
250	X. מילות יחס – טבלות והסברים
251	תרגילים א – ב

ב. האוגד

254	הסברים
255	תרגילים א – ב

ג. תיאור אופן הפעולה

258	הסברים
259	תרגילים א – ב

ד. משפטי לוואי

261	הסברים
263	תרגיל

ה. ביטויי סיבה ותוצאה

265	טבלה והסברים
267	תרגילים א – ב

ו. ביטויי תכלית

270	טבלה והסברים
271	תרגיל

ז. ביטויי זמן

273	טבלה והסברים
278	תרגילים א – ה

ח. ביטויי השוואה

283	טבלות והסברים
285	תרגילים א – ב

ט. 'ככל ש' – ביטוי מידה

289	טבלה והסברים
291	תרגיל

י. ביטויי ויתור

292	טבלה והסברים
293	תרגילים א – ב

י"א. משפטי תנאי קיים

296	טבלה והסברים
299	תרגיל

י"ב. משפטי תנאי בטל

- 301 טבלה והסברים
303 תרגילים א – ב

י"ג. חזרה כללית

- 305 תרגילים א – ג

פתרונות לתרגילי התחביר

- 308 א. השם וצירופיו
308 המין הדקדוקי
308 סיומת הריבוי של שם העצם ושם התואר
309 ריבוי צירופי השם
310 היידוע – מתי ואיך מיידעים?
310 ריבוי ויידוע של צירופי השם
312 מילות שלילה
313 סמיכות כפולה
314 חזרה – צירופי שם שונים
314 שם המספר
314 הכינוי הרומז
314 מילות יחס
315 ב. האוגד
315 ג. תיאור אופן הפעולה
316 ד. משפטי לוואי
316 ה. ביטויי סיבה ותוצאה
316 ו. ביטויי תכלית
317 ז. ביטויי זמן
317 ח. ביטויי השוואה
318 ט. ביטויי המידה 'ככל ש-'
318 י. ביטויי ויתור
319 י"א. משפטי תנאי קיים
319 י"ב. משפטי תנאי בטל
320 י"ג. חזרה

חלק ג – אוצר מילים

א. תרבות ואומנות

- 323 אוצר מילים
324 תרגילים א – ב

ב. משק וכלכלה

- 326 אוצר מילים
327 תרגילים א – ג

ג. משפט

- 331 אוצר מילים
335 תרגילים א – ח

ד. רפואה

- 340 אוצר מילים ותרגילים א – ג

פתרונות לתרגילי אוצר המילים

- 346 א. תרבות ואומנות
346 ב. משק וכלכלה
347 ג. משפט
348 ד. רפואה
349 רשימת התמונות והיוצרים – מקורות

מבוא

הספר נועד ללימוד עברית ברמה ד' ביחידה להוראת עברית של האוניברסיטה העברית בירושלים. הוא כולל את תכנית הלימודים ברמה ד' בפועל, בתחביר ואוצר מילים כנדרש ברמה זו. לספר זה יש ספר המשך לרמה ה' באותו מבנה. הספר נכתב עם פרישתי מההוראה ומשקף את הידע והניסיון שצברתי במהלך שנות הוראת העברית באוניברסיטה.

מבנה הספר

הספר מחולק לשלושה חלקים:

חלק א – פועל

חלק ב – תחביר

חלק ג – אוצר מילים לפי שדות סמנטיים: תרבות ואומנות, משק וכלכלה, משפט, רפואה. לאחר התרגילים בכל חלק מופיעים הפתרונות.

בראש הספר מופיע מילון ובו תרגום לאנגלית של המונחים בפועל ובתחביר, המופיעים בהסברים לנושאים אלה. כמו כן, יש תרגום לאנגלית של המילים הקשות המופיעות בטקסטים של תרגילי הפועל והתחביר. בחלק ג – אוצר מילים – לפני התרגילים בכל נושא יש מילון של אוצר המילים בתרגום לאנגלית, שיש להקנות אותו. התרגום לאנגלית בספר נעשה על פי משמעות המילה בטקסט.

חלק א' – הפועל: בראש חלק זה מופיעות שמונה טבלות: טבלת משמעות הבניינים ושבע טבלות של הבניינים ובכל בניין יש נטייה של הפועל בצורת הבסיס בכל הגזרות. אבל הלימוד והתרגול נעשה לפי הגזרות. בכל גזרה מלמדים את כל הבניינים ומתרגלים אותם לפי הנדרש ברמת הלימוד ד'. לפני התרגילים יש טבלות נטייה של הבניינים בגזרה הנלמדת והסברים מילוליים. בסוף כל גזרה יש תרגילי חזרה הכוללים את כל הבניינים שנלמדו באותה גזרה. לאחר לימוד כל הגזרות מופיעים תרגילי חזרה כלליים על כל הגזרות של הפועל. בסוף פרק הלימוד של הפועל יש תרגול של פועלי אמירה ושל פעלים בצירופי שמות שכיחים – "קולוקציות" כמו "לערוך", "להעניק", "להטיל", ... מתרגלים כל פועל וצירופיו בנפרד ובסוף יש תרגיל חזרה על כל הצירופים ביחד.

נטיות הפעלים בטבלות ובתרגילים הן לפי כללי הכתיב המלא, והניקוד הוא חלקי. בטבלת העבר (חוץ מבניין פֶּעַל ונפעל) קודם מופיעה נטיית הפועל בגוף שלישי (הוא, היא, הם/ הן) ואחר כך

הנטייה בגופים – אני, אתה, את, אנחנו, אתם, אתן. לגופים אלה יש בסיס משותף שאינו משתנה וסיומת גוף המתחילה בעיצור: -תי, -ת, -ת, -נו, -תם, -תן.

טבלת נטיית העתיד: בהתחלה מופיעים הגופים שיש להם רק תחילית המציינת את הגוף: אני, אתה, הוא, היא, אנחנו. ואחר כך באים הגופים שיש להם גם סיומת גוף של תנועה (-י, -ו): את, אתם/ אתן, הם/ הן.

התרגילים מדורגים לפי רמת הקושי. התרגילים הפשוטים יותר באים בהתחלה, וכן גם המשפטים בכל תרגיל. בכל נושא יש תרגול בעל-פה (בזוגות או בקבוצות) במטרה להביא את התלמיד ליכולת להטות את הפועל בצורה אוטומטית. כמו כן, יש תרגילים שבהם התלמיד מתבקש לקרוא בקול את התשובה כדי שישים לב להגייה הנכונה שלא תמיד מתבטאת בצורת הכתיב. בכל גזרה מתרגלים גם את הקשרים בין הבניין הפעיל לסביל ובין הבניינים השונים. חלק מהתרגילים נעשה בהקשר תחבירי כמו שימוש בביטויים המצריכים שימוש בזמן עתיד.

חלק ב' – התחביר: בראש כל פרק תחבירי יש הסברים על הנושא ואופן השימוש בביטויי התחביר וכן טבלות ביטויים לפי הצורך. גם בחלק התחביר יש תרגילים המיועדים לתרגול בעל-פה. בחלק מנושאי התחביר נבחרו טקסטים המתאימים מבחינת נושאם לשימוש טבעי בביטויי התחביר הנלמדים. למשל, השלמת ביטויי זמן המופיעים בתיאור תולדות חיים של אישיות היסטורית ועוד. בהסברים, בהערות ובתרגול עוסקים גם בהבחנות סמנטיות בין ביטויים המשמשים באותו נושא תחבירי. למשל, ההבדלים בין ביטויי סיבה שונים והשימוש בצירופים קבועים בלשון. בסוף חלק התחביר יש תרגילי חזרה על כל החומר התחבירי. יש גם תרגיל חזרה של "דיוקי לשון" שנכתב בעקבות איסוף שגיאות נפוצות של תלמידים.

חלק ג' – אוצר מילים לפי שדות סמנטיים: המטרה בחלק זה היא להעשיר את אוצר המילים הכללי של התלמידים בתחומים המקיפים את רוב הידיעות והכתבות בעיתונות. ככלל, הטקסטים בספר כתובים בלשון המיוצגת בעיתונות הכתובה והמשודרת בלי להקל אותה בצורה מלאכותית.

תודות

וכאן ברצוני להודות לחברותי העמיתות להוראה על הערותיהן המועילות: אני מודה בראשונה לנחמה ברס ז"ל שקראה את כתב היד לפני פטירתה. תודה מיוחדת לתמי וייל שקראה בקפידה את כל הספר והערותיה החשובות והמועילות שינו את פני ספר. כמו כן, אני מודה לגילה פרידמן-כהן על בדיקת חלק מהתרגומים לאנגלית.

מילון מונחים — פועל ותחביר

copula	אוֹדָד
participle	בִּינּוּנִי (צורת הווה המשמשת גם כְּשֵׁם)
active participle	בִּינּוּנִי פּוֹעֵל
passive participle	בִּינּוּנִי פְּעוּל
root group	גְּזֵרָה
dagesh (diacritic dot within a Hebrew letter)	דָּגֶשׁ (אות דגושה)
syllable	הִכָּרָה
pronunciation, to pronounce	הִגִּייהַ, לְהִגִּיתַ
superlative	הִפְלָגָה (ערך ההפלגה)
expression	בִּיטוּי
stress, accent	טַעַם
double	כְּפֹלָה (אות כפולה)
personal pronoun	כִּינּוּי גוֹף
possessive pronoun	כִּינּוּי קְנִיין, כִּינּוּי שִׁיכוּת
demonstrative pronoun	כִּינּוּי רֶמֶז
third root letter in a three-letter root	ל' הַפּוֹעֵל
to pronounce, to express	לְבַטֵּא (ביטא)
modifier, attributive clause	לְוֹאֵי, מִשְׁפַּט (פְּסוּקִית) לְוֹאֵי
to sort	לְמַיֵּן (מַיֵּן)
to count	לְמִנּוֹת (מְנָה)
to be declined, be conjugated	לְנִטּוֹת (נְטָה)
to punctuate	לְנַקֵּד
term	מוֹנָח
doubled	מוֹכְפֵל
composed of, to compose	מוֹרְכָב, לְהִרְכִיב
complex sentence	מִשְׁפַּט מוֹרְכָב
object	מוֹשָׂא
definite	מְיוֹדַע
preposition	מִילַת יָחַס
negative particle	מִילַת שְׁלִילָה
grammatical gender	מִין דְּקְדוּקָי
ordinal number	מִסְפָּר סוֹדֵר / מִסְפָּר סִדּוּרִי
number denoting a fraction	מִסְפָּר חוֹלְקִי / מִסְפָּר חֶלְקִי

טבלה 3 – הנטייה בעתיד במשקל אפעל

4. אפעל פ' הפועל א' נחה בעתיד: לְאָהוּב	3. אפעל פ' הפועל א', ה', ח', ע' – תחילית העתיד בתנועת [e]: לְחַדֵּל	2. אפעל ע' / ל' הפועל א', ה', ח', ע': לְצַעֵק – לְשָׁמֹעַ	1. אפעל: לְלַמֵּד	
אוֹהֵב	אֶחְדֵּל	אֶצַּעֵק – אֶשְׁמַע	אֶלְמַד	אני
תֹּאהֵב	תֶּחְדֵּל	תֶּצַּעֵק – תֶּשְׁמַע	תֶּלְמַד	אתה
יֹאהֵב	יִחְדֵּל	יִצַּעֵק – יִשְׁמַע	יִלְמַד	הוא
תֹּאהֵב	תֶּחְדֵּל	תֶּצַּעֵק – תֶּשְׁמַע	תֶּלְמַד	היא
נֹאהֵב	נִחְדֵּל	נִצַּעֵק – נִשְׁמַע	נִלְמַד	אנחנו
תֹּאהֵבִי	תֶּחְדֵּלִי	תֶּצַּעֵקִי – תֶּשְׁמַעִי	תֶּלְמַדִּי	את
תֹּאהֵבוּ	תֶּחְדֵּלוּ	תֶּצַּעֵקוּ – תֶּשְׁמַעוּ	תֶּלְמַדוּ	אתם/ אתן
יֹאהֵבוּ	יִחְדֵּלוּ	יִצַּעֵקוּ – יִשְׁמַעוּ	יִלְמַדוּ	הם/ הן

הערות לטבלה 3:

1. בגופים – את, אתם, אתן, הם הן – בעתיד כשהפועל מסתיים בתנועה □ י [i], ו [u] ולא בעיצור, התנועה האחרונה □ [a] הופכת □ [e].
למשל: את תלמידי לעומת אתה תלמד.

2. טור 2 בטבלה – כאשר ע' או ל' הפועל היא עיצור גרוני – א', ה', ח', ע' – העתיד במשקל אפעל.

דוגמות: א. ע' הפועל גרונית: ידָאג, ינָאם, ינָהג, יבָחן, ילְחָץ, יטָען, יכָעס...

ב. ל' הפועל גרונית: ימָצָא, יקָרָא, יגָבֵה, יתָמֵה, ימָתָח, יסָלַח,

ימָנַע, יפָגַע, ...

שימו לב: מוסיפים את התנועה [a] בשם הפועל ל-ל' הפועל ה', ח', ע': לתמוה,

לשמוח, לשמוע.

כאשר ל' הפועל היא א' אין מבטאים אותה בסוף מילה, לדוגמה: למצוא. ראו הסברים בגזרת ל"א.

3. טורים 1 ו-3 בטבלה

א. פעלים הנוטים במשקל פָּעַל בהווה – בעתיד נוטים במשקל אפְעַל.

לדוגמה: גָּדַל – יִגְדַּל,

קָטַן – יִקְטֹן...

רשימת פעלים – הווה במשקל פָּעַל – העתיד במשקל אפְעַל:

הווה פָּעַל – עתיד אפְעַל	הווה פָּעַל – עתיד אפְעַל	הווה פָּעַל – עתיד אפְעַל
ישן	יִשָּׁן	יִגְדַּל
יישן	יִשְׁכַּח	יִדְבֹּק
	יִחַרַב	יִצְמָא
	יִעַרַב (לחך/ לאוזן)	יִקְטֹן
		יִרְעַב
		יִשְׁמַח
		יִתְמָה

ב. יש פעלים הנוטים במשקל פּוֹעַל בהווה ובמשקל אפְעַל בעתיד ואינם שייכים לקבוצה בסעיף 2 למעלה:

יֵאבֵד, יֵאכֵל, יֵאמֵר/יֹמֵר,

יֵאָזַל, יֵאָרֵךְ,

יֵגַבֵר, יֵלְפֵשׁ, יֵלְמֵד, יֵצַדֵק, יֵרַכֵב, יֵשַׁכֵב...

4. טור 3 בטבלה 3: תחילית העתיד בתנועת [e] במקום [i] –

לפני פ' הפועל גרונית (א', ה', ח', ע') והנטייה בעתיד במשקל אפְעַל

דוגמה: יֵאָרֵךְ לעומת יִגְדַּל

רשימה: יֵאָדֵם, יֵאָזַל, יֵאָרֵךְ, יֵעַרַב (לחך/ לאוזן), יֵחַדַּל, יֵחַסֵר, יֵחַרַב,...

5. טור 4 בטבלה 3: פ' הפועל א' נחה בעתיד והנטייה במשקל אפְעַל –

פ' הפועל א' נחה בעתיד כלומר, אין מבטאים אותה.

התחיליות של העתיד – א', ת', י', נ' – באות בתנועה [o]:

אוֹהֵב, תֹּאהֵב, יֹאהֵב, נֹאהֵב,...

רשימה: יֹאהֵב, יֹאכֵל, יֹאמֵר.

תרגיל ה: כתבו את הפועל בצורה הנכונה וקראו בקול.

תרגול משקל פֿעל בהווה ואפֿעל בעתיד – ראו טבלות 3 ו־4א בעמודים 68-70.

דוגמה: אם אתם לא רעב כעת, אַל תאכּוּ עד שתהיו רעב.
לרעוב לאכול לרעוב

1. התאומות שנולדו לדנה ואורי מתפתחות ו _____ יפה.
לגדול
2. הוא ימשיך לאהוב אותה גם אם היא לא _____ אותו.
לאהוב
3. היא לא _____ ללחם כשתגיע לארץ.
לרעוב
4. ההורים דורשים מהילדה ש _____ במיטה עד שתבריא.
לשכב
5. אַל _____ אם לא אתקשר אליך כמה ימים.
לדאוג
6. אם היא לא _____ ולא תשתה, הראש _____ לה.
לאכול לכאוב
7. מספר הסטודנטים הלומדים בפקולטה למדעי הרוח הולך ו _____ .
לקטון
8. כשהמצב הכלכלי ישתפר מספר המובטלים _____ .
לקטון
9. כשהילדים _____ אני לא מנגנת.
לישון
10. לא אסע אתכם אם דניאל _____ במכונית.
לנהוג
11. ברגע שאדע את התשובה _____ לך הודעה בדואר אלקטרוני.
לשלוח
12. מספר הסטודנטים _____ אם רמת ההוראה תעלה.
לגדול
13. היא _____ לעזור לכם אם תהיה לכם בעיה.
לשמוח
14. שֵׁר האוצר הודיע שבעתיד הוא _____ להגדיל את התחרות במשק.
לפעול

צירופי הפועל 'להטיל על'

שם פעולה: הטלה

הנטייה : עבר – הוא הטיל הווה – הוא מטיל עתיד – הוא יטיל
בסביל: עבר – הוא הוטל הווה – הוא מוטל עתיד – הוא יוטל
מטילים למשל: עונש, קנס, איסור, עוצר¹, מיסים, אשמה², תפקיד, אחריות...

תרגיל ו: השלימו את הפועל ואת השם בצורה הנכונה מתוך הצירופים של הפועל 'להטיל על' שברשימה למעלה.
דוגמה: הטיחו עליו עיון קל בשל מצבו הרפואי.

1. השופט הרשיע אותו ו _____ עליו _____ של אלף שקלים.
2. שר האוצר הצהיר שלא _____ (עתיד) _____ חרשים על הציבור.
3. אי אפשר _____ את _____ רק על החיילים, גם המפקדים אחראים למעשה.
4. אָל (אתה) _____ עליי _____ שיש בו אחריות כבדה.
5. צה"ל _____ (עבר) _____ על שני הכפרים בגלל הפיגוע.
6. _____ (עבר, סביל) _____ על פרסום שמו של החשוד עד להבאתו לבית משפט כדי להאריך את מעצרו.
7. _____ החמורים ה _____ (סביל) על עברייני התנועה לאחרונה מטרתם היא להזהיר אחרים.

1 עוצר = curfew

2 אשמה = guilt

פועל – פתרונות

גזרת השלמים

פיעל

תרגיל א עמוד 34:

1. נישק, חיבק 2. כיבדו 3. בִּירַכְתִּי 4. קילפנו 5. תִּיאַרְתָּן 6. פרסמת

תרגיל ב עמוד 34:

1. מגדל 2. מפנקים 3. מְדוּוּחַת 4. משתפת 5. מבצעת 6. מאחלת

תרגיל ג עמוד 35:

1. יפטרו 2. נחדש 3. תתרגמו 4. תבזוזי 5. תשתפו, תבצעו 6. יממנו

פיעל – פועל

תרגיל א עמוד 36:

עֵתִיד	הווה;	עבר		
יְסַפֵּר	מְסַפֵּר	סִפֵּר	הסיפור	1. סיפרתי סיפור מפחיד לילדים.
יְסַפְּרוּ	מְסַפְּרִים	סִפְּרוּ	הסיפורים	
תְּסַפֵּר	מְסַפֵּרְת	סִפְּרָה	הבדיחה	
יְסַפְּרוּ	מְסַפְּרוֹת	סִפְּרוּ	הבדיחות	
תְּתַקֵּן	מְתַקֵּן	תִּקַּן	הרכב	2. הוא תיקן את הרכב שלי.
יְתַקְּנוּ	מְתַקְּנִים	תִּקְּנוּ	כלי הרכב	
תְּתַקֵּן	מְתַקֵּנָה	תִּקְּנָה	המכונית	
יְתַקְּנוּ	מְתַקְּנוֹת	תִּקְּנוּ	המכוניות	

VI. מילות שלילה

דרך השימוש במילות שלילה שונות בצירוף השם

1. בלתי + שם תואר: בלתי-אפשרי, בלתי-צודקת, בלתי-מנומסים, בלתי-נכונות
שימו לב: התחילית "בלתי" + שם התואר מהווים מילה אחת בתפקיד שם תואר.
ה"א היידוע באה לפני תחילית השלילה "בלתי".
דוגמה: האורחת הבלתי-רצויה הגיעה ראשונה.
 2. אי + שם עצם מופשט: אי-אפשר, אי-סדר, אי-שוויון
שימו לב לשתי האפשרויות ליידוע: האי-סדר, אי הסדר.
 3. חסר / חסרת / חסרי / חסרות + שם עצם = צירוף סמיכות שם תואר
דוגמות: פועל חסר עבודה, חברה חסרת ערכים, אנשים חסרי שורשים,
נשים חסרות סבלנות
היידוע הוא לפי כללי צירוף סמיכות שם עצם: הפועל חסר העבודה,
האנשים חסרי השורשים.
 4. חוסר + שם עצם: חוסר מזון, חוסר סוכר, חוסר ביטחון, חוסר שוויון
שימו לב: א. צירוף סמיכות זה ממלא תפקידים של שם עצם במשפט.
דוגמות: 1. חוסר זהירות גרם לתאונה.
2. התאונה נגרמה בגלל חוסר זהירות.
ב. כללי ה"א היידוע הם כמו בצירוף סמיכות רגיל:
דוגמה: התאונה נגרמה בגלל חוסר הזהירות של שני הנהגים.
 5. בלי + שם פועל, שם עצם, שם פעולה: בלי לאכול, בלי ציוד, בלי ליווי
בלא / *בלא + שם עצם, שם פעולה: בלא / בלא אוכל, בלא / בלא אכילה
(*בלא – כשפה כתובה גבוהה)
- דוגמה: הם יצאו לדרך הארוכה והמסוכנת בלא/ללא ציוד מתאים,
בלי/ בלא/ ללא ליווי מורה דרך, וכך הלכו שעות בלי לאכול.

תרגיל ד: השלימו את מילת השלילה החסרה מתוך הרשימה.

הרשימה: אי, חוסר, חסר, בלתי, בלי, בלא

1. נכשלנו בבחינה כי החומר היה קשה וההסבר של המורה היה _____ מובן.
2. לא קיבלתי את העבודה בגלל _____ היכולת שלי לעבוד בצוות¹.
3. עברנו לדירה ברחוב שקט יותר בגלל הרעש ה_____ נסבל ברחוב הקודם.
4. הפסקנו את הטיוול בנחל במדבר יהודה, כי נשארנו _____ כמות מספיקה של מים לכולם. חזרנו למכוניות _____ לראות את המפל² שבהמשך הנחל.
5. יש הטוענים ש_____ הכנה לחיי זוגיות ולחיי משפחה הוא הגורם לעלייה בשיעור הגירושים.
6. אני מחכה כאן שעה עד לקבלת תוצאות הבדיקה, ואני עצבני ו_____ סבלנות.

1 צוות = קבוצה

2 11 מפל = waterfall

ב. משק וכלכלה

אוצר מילים:

א. פעלים ושמות:

שמות	פעלים
<p>מְעַסֵּק = employer</p> <p>עֵסֵק = business</p> <p>הִפְסֵד = loss</p> <p>רוּוּחַ = profit, gain</p> <p>מְשַׁקֵּעַ = investor</p> <p>שָׂכָר, מְשַׁכֵּרֵת = salary</p> <p>חִסְכוּן = saving</p> <p>יְבוֹא = import</p> <p>יְבוֹאֵן = importer</p> <p>יְצוֹא = export</p> <p>יְצוֹאֵן = exporter</p> <p>מוֹצֵר = product</p> <p>תּוֹצֵרֵת (חִקְלָאִית/ הָאֵרֶץ/ חוּץ)</p> <p>יְצָרֵן = manufacturer</p> <p>הַלוּוָה = loan</p> <p>מְצָרֵךְ = consumer good</p> <p>צֹרֵכַן = consumer</p>	<p>לְהוֹזִיל (מוֹצֵר) ≠ לְיַקֵּר (מוֹצֵר)</p> <p>הַמוֹצֵר הוֹזֵל ≠ הַמוֹצֵר הַתִּיקֵר</p> <p>לְהַעֲסִיק = to employ</p> <p>לְהַפְסִיד = to lose</p> <p>לְהַרוּוִחַ = to profit</p> <p>לְהַשְׁקִיעַ כֶּסֶף בַּ = to invest money</p> <p>לְהַשְׁתַּכֵּר = to earn</p> <p>לְהַתִּיקֵר (הַמוֹצֵר הַתִּיקֵר)</p> <p>לְחַסּוֹךְ = to save</p> <p>לְיִבֵּא = to import</p> <p>לְיִצֵּא = to export</p> <p>לְיִיצֵר = to produce</p> <p>לְלוֹוֹת כֶּסֶף מִ = to borrow money</p> <p>לְלוֹוֹת כֶּסֶף לְ = to lend money</p> <p>לְעֵלוֹת (הַמַּחִירִים עֵלוּ) ≠ לְרַדֵּת</p> <p>לְהַעֲלוֹת אֶת (הַמַּחִירִים) ≠ לְהוֹרִיד אֶת</p> <p>לְצַמְצֵם = לְהַקְטִין לְמִינִימוֹם</p> <p>לְצַרוּךְ = to consume</p> <p>לְרַכּוֹשׁ = לְקַנּוֹת</p> <p>לְקַצֵּץ בְּתַקְצִיב = to cut off budget</p> <p>לְשׁוּוק = to market</p>

ב. מילים נוספות:

unemployment	=	אבטלה
assessment	=	אומדן
stock exchange	=	בורסה
revaluation	=	ייסוף של מטבע
sale	=	מבצע של הנחות
price (of a product)	=	מחיר (של מוצר/מצרף)
index (economics)	=	מדד (מדד מחירים לצרכן)
unemployed	=	מובטל
recession	=	מיתון
devaluation	=	פיחות של מטבע
overseeing prices	=	פיקוח על מחירים
interest (banking)	=	ריבית
rate (unemployment)	=	שיעור (אבטלה)
exchange rate	=	שער (הדולר)
tariff	=	תעריף (של נסיעה באוטובוס, של מים)
budget	=	תקציב (של משפחה, של מדינה)

תרגיל א: כתבו מילה מנוגדת או מילה נרדפת למילה המסומנת בקו בצירופים הבאים.

מילה מנוגדת

_____ ≠	1. עליית שער הדולר
_____ ≠	2. להעלות מיסים
_____ ≠	3. ייקור מוצרי יסוד
_____ ≠	4. הגדיל את התקציב
_____ ≠	5. רנוח מהשקעה בבורסה

מילה נרדפת

_____ =	6. להקטין את הצריכה
_____ =	7. צמצום תקציב המשפחה
_____ =	8. קניית מוצרים
_____ =	9. מוצרי מזון
_____ =	10. מחיר נסיעה

תרגיל ג: קראו כל קטע והשלימו מתוך הרשימה את המילים החסרות
בצורה הנכונה כולל ה' היידוע לפי הצורך.

א. קשה לשנות הרגלים

רשימה: צרכן, משווק, מוצר, לצרוך, לרכוש

נשאלת השאלה – מדוע הישראלי נשאר נאמן לאותם _____ (1) במשך שנים ארוכות? איך קורה שלא נמאס לנו מאותו קפה, מאותה קופסת גבינת קוטג', ואנו ממשיכים _____ (2) אותו קורנפלקס ולקנות אותו שוקולד? האם זו הצלחה של _____ (3) הטובים והפרסומאים המתוחכמים? מחקרים שנערכו בארצות הברית מראים שיש השפעה חזקה להרגלי ילדות. אנחנו מתרגלים לטעם מסוים בגיל צעיר, ואחר כך המוצרים ש _____ (4) בילדות מלווים אותנו גם כ _____ (5) בוגרים.

ב. מהו סוד הצלחה של מוצר מסוים?

רשימה: יצרנית, שיווק, להשקיע, צרכן, מוצר

יועצים אֶסְטְרָטֶגִים למכירה ול _____ (1) טוענים שצריך מערכת מכירה והפצה² חזקה, ואי אפשר להסתמך רק על הנאמנות של הישראלי למה שמוכר לו מילדותו. _____ (2) המזון משתדלות להתחדש כל הזמן. _____ (3) הרבה כסף כדי להכיר את הרגליו של _____ (4) הישראלי ואת השינויים בטעמיו. בהתאם לכך הן משנות את האריזות והצורה של _____ (5) ולעתים גם מוסיפות להם טעמים חדשים.

1 מתוחכם = sophisticated

2 הפצה = distribution

ג. הרגלי צריכה חדשים של הישראלי

רשימה: צריכה, מיתון, מבצע, זול, תוצרת, צרכנים, מוצר, משווק, צרכני, להוזיל, לייבא

- בעקבות שנות _____ (1) כלכלי במשק ויוקר המחיה נראים שינויים בהרגלי _____ של הישראלים. הקושי הכלכלי המתמשך לימד אותם קודם כל להצטמצם, להשוות מחירים, לנסוע רחוק יותר כדי לחפש _____ (3) טובים של הנחות, וכך _____ (4) את סל הקניות שלהם. הם קונים יותר _____ (5) מקומית אם היא _____ (6) יותר מזו ש _____ (7) מחוץ לארץ. הם לא מוכנים לשלם יותר על _____ (8) שנמכר בזול יותר בחנות אחרת. גם _____ (9) למדו שהם חייבים להוזיל מחירים בצורה משמעותית ולפתוח חנויות 'דיסקאונט' כדי למשוך את הקונים. הישראלי מתחיל להיות מודע לכוח _____ (10) שלו, לדרוש שירות טוב ולהיעזר בארגוני _____ (11) אם הוא מרגיש מרומה!

